

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

צו

(חלק בז שיחה א)

יוצא לאור על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וחמש לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת צו, שבת הגדול, חידד ניסן, ה'תשפ"ה (א)

LIKKUTEI SICHOT

Copyright © 2025

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY®

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

Kehot Publication Society® and the Kehot logo are registered trademarks of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

צו

אָז אַ כלי חרס, פון וועלכן מען קען ניט אַרויסנעמען די בליעה (ווי רש"י זאָגט דערנאָך⁶, "כלי חרס . . אינו יוצא מידי דפיו לעולם") איז דער דין אָז – "ישבר" –

איז רש"י שולל דעם פירוש און זאָגט אָז דער דין פון "ישבר" איז ניט פאַרבונדן מיטן חומר פון חטאת, נאָר "לפי שהבליעה שנבלעת בו נעשה נותר (ובמילא) והוא הדין לכל הקדשים" (ווייל ביי אַלע קדשים איז פאַראַן דער דין נותר)⁷ – ניט ווי דער דין פון דם חטאת פון פריערדיקן פסוק.

אַבער הא גופא דאָרף מען פאַרשטיין: וואָס איז דער הכרח אין פשוטו של מקרא צו לערנען, אָז דער טעם איז מצד איסור נותר (ובמילא "הוא הדין לכל הקדשים")⁸ – און ניט (ווי עס איז לכאורה משמע פון פשטות המשך הכתובים) אָז דאָס איז אַ דין מיוחד ביי חטאת (ע"ד ווי דער דין שלפנ"ז פון דם חטאת)?

(6) בד"ה ומורק ושוטף, וכדלקמן סעיף ב.
(7) וראה ראב"ד הל' מעה"ק שם. וראה לקמן סעיף ט.

(8) הכרחו של רש"י שהוא מצד "הבליעה שנבלעת בו" (ולא גזיה"כ מצד עצם הבישול*) – י"ל בפשטות, שהוא מצד החילוק שבין כלי חרס וכלי נחושת (אבל ראה לקמן הערה 17). ויותר מסתבר לומר – מכיון שבא בהמשך לפסוק שלפנ"ז שאיירי בדיני נבלעים. וראה לקמן בפנים. והשאלה שבפנים היא – מנ"ל שהוא מטעם איסור נותר. ולהעיר (ע"ד ההלכה) מהר המורי לרמב"ם שם.

(* ראה זבחים (צה), ב) "בישול בלא בילוע מאי" פרש"י ותוס' ד"ה אלא – שם צג, א. רא"ש ע"ז עג, א (פ"ה סל"ו). ועוד.

א. צווישן די דיני החטאת אין אונזער פרשה זאָגט די תורה: "וכלי חרש אשר תבשל בו ישבר ואם בכלי נחושת בושלה ומורק ושוטף במים".

שטעלט זיך רש"י אויף דעם וואָרט "ישבר" און איז מפרש: "לפי שהבליעה שנבלעת בו נעשה נותר והוא הדין לכל הקדשים".

דאָס וואָס רש"י דאָרף (א) מסביר זיין דעם טעם הדין פון "ישבר"³, און (ב) צולייגן, והוא הדין לכל הקדשים – יש לומר בפשטות:

דער פסוק, "וכלי חרש גו"¹ קומט בהמשך צום פריערדיקן פסוק וואו עס ווערט געזאָגט דער דין פון "דם חטאת" – "ואשר יזה מדמה על הבגד גו" תכבס במקום קדוש", וואָס דער חיוב איז דאָ בלויז ביי חטאת און ניט ביי קיין אַנדער קרבן. ועפ"ז וואָלט מען געדאַרפט לערן נען⁴, אָז דער פסוק, "וכלי חרש גו", וועלכער קומט גלייך בהמשך לזה, איז אויך אַ דין מיוחד ביי חטאת⁵ – אָז מצד דער חומרא פון חטאת, ווערט (באלד) אַ חיוב אַרויסצונעמען די בליעת החטאת פון דער כלי (ווי דם החטאת פון דעם בגד); און דערפאַר זאָגט די תורה,

(1) ג, יז ואילך.

(2) שם, כא.

(3) והרי לא פרש"י טעם ד, "אשר יזה מדמה על הבגד גו" תכבס במקום קדוש" שבפסוק שלפנ"ז – אף שברמב"ן שם (ועוד) פ"י הטעם, "שלא יצא חוץ לקלעים" [אלא ש"ל שמוכן הוא מפרש"י שלפנ"ז ד, "יקדש" היינו, (תאכל) כחומר שבה". ואכ"מ].

(4) ראה גם רמב"ן (לעיל סוף פסוק יח): וחידש דינין הרבה נבלעים מן החטאת.

(5) וכ"ה שיטת הרמב"ם – הל' מעשה הקרבנות פ"ח הי"ד. וראה לקמן סעיף ט.

אָנגעבן דעם זמן פון חיוב השבירה (פונקט ווי תורה גיט אָן דעם זמן ווען דער איסור נותר איז חל אויפן בשר הקרבן)?¹¹

ב. ווייטער איז רש"י מעתיק דעם וואָרט „ומורק“ און איז מפרש: ל' תמרוקי הנשים¹² אשקורי¹³ ר"ל בלע"ז [ד.ה. א דבר המצחצח¹⁴]. און דערנאָך איז ער מעתיק „ומורק ושוטה“ און איז מפרש: לפלוט את בליעתו, אבל כלי חרס למדך הכתוב כאן שאינו יוצא מידי דפיו¹⁵ לעולם.

איז ניט גלאַטיק: דער פירוש רש"י אויף „ומורק ושוטה“ (לפלוט את בליעתו אבל כלי חרס כו') איז דאָך אַ המשך ישר צום פריערדיקן פירוש אויף „ישבר“ (לפי שהבליעה כו' נעשה נותר) – האָט רש"י געדאַרפט מסמיך זיין די ביידע פירושים און ניט מפסיק זיין צווישן זיי מיטן אָפטייטש פון וואָרט „ומורק“ [וועלכן ער האָט געקענט זאָגן נאָכן פירוש וועגן תוכן הענין פון „ומורק

(11) ובפרט שפרטי דיני נותר (מלבד פסח – בא יב, י) נאמרו רק לקמן (פרשתנו ז, טו ואילך ובפרש"י שם).

לכאורה אפ"ל שהתורה סמכה על מש"נ לקמן במקומו (וכמו לגבי הבשר עצמו, שנאמר החיוב דאכילת בשר קרבנות לפני שנתפרש זמן אכילתו ודין נותר). אבל לכאורה דוחק, כי מאחר שבתורה לא מפורש ששבירת כלי חרס היא מטעם נותר, הו"ל לפרש זמן שריפתו.

(12) אסתר ב, יב.

(13) בכמה דפוסים „אישקורמנט“ – וראה בספרים הדנים בהבלע"ז שבפרש"י.

(14) רש"י אסתר שם, ג.

(15) „פי גיעול הנבלע בו“ (שו"ע אדה"ז סתנ"א ס"ו). ובס' המכתם לפסחים (ל, ב), „כלומר מידי הדופי והריעות שלו“. וראה ס' זכרון על פרש"י כאן.

– הטעם שמעתיק ל' זה (מפסחים שם) ולא כ' „מבליעתו“ (כלשונו כאן גופא כמ"פ) – נתבאר בההתועדות.

ואדרבה – לכאורה איז שווער צו אָננעמען (ע"ד הפשט) אַז דער דין פון „ישבר“ איז מצד איסור נותר, ווייל:

א) בפשטות לייגט זיך ניט צו זאָגן אַז אויף דער בליעה זאָל זיך לייגן דער גדר „נותר“, וואָרם דער טייטש פון „נותר“ איז – אַן איבערבלייב פון דעם וואָס מ'האָט פריער געגעסן, והיינו אַ מציאות ממשית וואָס איז ניתן לאכילה – משא"כ די בליעה בכלי, וועלכע איז ניט בגדר אכילה ובמילא אויך ניט קיין „נותר“ פון דבר שנאכל.

ב) אויב דער „ישבר“ איז מצד איסור נותר, הייסט עס, אַז דער חיוב פון „ישבר“ איז חל (ניט גלייך נאָכן בישול, נאָר) ערשט נאָכדעם ווי ס'ענדיקט זיך דער זמן אכילת הקרבן (ווען עס ווערט נותר)¹⁶ – האָט די תורה געדאַרפט

(9) וגם ע"ד ההלכה – ראה הראב"ן לע"ז סי' שיג (וראה ת"ש פרשתנו ב, מילואים" ע' רמח). שו"ת חת"ס יו"ד סק"ד ד"ה וכבר. השק"ט בכלי חמדה ע"ת פרשתנו כאן. ועוד (ולהעיר מדעת רב אשי ע"ז עו, א). ואכ"מ.

(10) לא מביעי להשיטות דשבירת כלי חרס היא מצד דין שריפת נותר (ר"ן ע"ז שם) (הובא בצידה לדרך כאן). וכן משמע בתוד"ה אלא (זבחים צו, א) בסופה (וראה שו"ת חת"ס יו"ד סצ"ח). לבוש על פרש"י כאן. ועוד. וראה לקמן בפנים סעיף ז (ואילך) – אלא אפילו להסוברים שהטעם הוא כדי שלא יפלוט הנותר בתבשיל אחר (ראה רא"ש ע"ז שם. תו"ש פרשתנו כאן אות קפת. וש"נ. וכן משמע מקושיית הרא"ם ועוד) – הרי חיוב שבירה הוא רק לאחר זמן אכילתו כשנעשה נותר (ראה רא"ם, גו"א ונדו).

דדברי דוד (וראה גם חזקוני) כאן, שחיוב שבירה הוא לפני זמן איסורו שלא יבא לידי נותר. אבל מסתימת לשון רש"י משמע שהשבירה היא ממתנת שכבר נעשה נותר (כדעת רוב מפרשי רש"י). וראה באר מים חיים (לאחי המהר"ל) כאן.

– ע"ד ההלכה ראה משנה זבחים צו, סע"ב ובמפרשים שם. תוד"ה ממתין שם צו, סע"א. רמב"ם הל' מעה"ק שם, עקב אכילה" וכו' שם. ועוד. ואכ"מ.

ס'איז ניטאָ קיין אפשריות אַז די בליעה זאָל נפלט ווערן (לגמרי?) פון אַ כלי חרס!

[ווייל אויב ס'איז דאָ אַן אפשריות צו מפליט זיין די בליעה — איז אדרבה: דורך צעברעכן די כלי חרס ווערט דער איסור בלוע ניט „בטל מן העולם“, זיין מציאות בלייבט אין די שברי כלי חרס¹⁸; משא"כ דורך פליטת הבליעה ווערט עס דאָך בטל].

ג. ויש לומר הביאור בזה:

אין דעם פסוק שלפנ"ז זאָגט די תורה צוויי דינים חלוקים בעניניהם:

(א) אַ דין בשייכות מיט בשר החטאת — „כל אשר יגע בבשרה יקדש“, וואָס דאָס מיינט (כפרש"י) „כל דבר אוכל אשר יגע ויבלע ממה“, און וויבאָלד דער (טעם) בשר החטאת ווערט נבלע אינעם אוכל, דערפאָר איז דער דין (ווי רש"י איז מפרש): „יקדש, להיות כמוה אם פסולה כו' כשירה תאכל כחומר שבה“.

(ב) אַ דין בשייכות מיט דם חטאת — „ואשר יזה מדמה על הבגד גו' תכבס במקום קדוש“; און אין דעם איז דער דיוק „יזה“ — עס איז ניט קיין בליעה באופן אַז דער דם ווערט נתערב אין

18 ראה תוס' סד"ה אלא — זבחים שם. ועוד. ויש שהקשו כן על דברי הר"ן הנ"ל (הערה 10), דאך מועיל „ישבר“ במקום „שריפה“. ולהעיר מבחיי כאן (החילוק ד, „ישבר“ ו, „תשבר“).
19 במפרשי רש"י (לעיל פסוק יא) האריכו מנ"ל ש, „יגע“ פירושו „יבלע“ (ולא ע"ד לעיל תצוה כט, לו. תשא ל, כט). ובפרש"י דילן י"ל, דאל"כ מה מקום לפרטי הדינים שלאח"ז ב, „בליעה“ (אשר יזה מדמה גו' וכלי חרש גו') כאשר „כל אשר יגע... יקדש“. ואכ"מ.

ושוטה¹⁶, און ווי מען געפינט בכ"מ כפרש"י¹⁶ אַז פריער איז ער מפרש דעם תוכן הענין און דערנאָך דעם פירוש התיבה].

אין דעם פירוש אויף „ומורק ושוטה“ איז ניט מובן:

פון דעם וואָס רש"י איז מסיים „אבל כלי חרס למדך הכתוב כאן שאינו יוצא מידי דפיו לעולם“ איז משמע, אַז פון דעם דין „ישבר“ וואָס שטייט ביי כלי חרס גופא וואָלט מען ניט געוואוסט אַז „אינו יוצא מידי דפיו לעולם“, נאָר מען לערנט עס אָפּ נאָר פון דעם דין „ומורק ושוטה, לפלוט את בליעתו“ ביי כלי נחושת —

איז תמוה: פאָרוואָס זאָל מען דאָס ניט קענען אָפּלערנען פון „ישבר“ גופא? וויבאָלד אַז רש"י אַליין זאָגט אַז דער טעם פון „ישבר“ איז מצד דער „בליעה שנבלעת בו“¹⁷, איז דאָס אַ באַווייז, אַז

16 ראה לדוגמא פרש"י בראשית ג, טז. ר"פ נח. ועוד.

17 משא"כ להסברא שהדין ישבר הוא (לא מצד בליעתו, כ"א) גזה"כ — נלמד זה דכלי חרס אינו יוצא מידי דפיו לעולם מהשינוי בדין כלי חרס מדין כלי נחושת (ראה תוס' ורא"ש שנסמנו בשוה"ג להערה 8. תוד"ה התורה — פסחים שם). ודוחק גדול לומר דמ"ש רש"י בד"ה ישבר שהטעם דשבירת כלי חרס הוא מצד הבליעה, סמך על פירושו בד"ה ומורק (שמשם דוקא נלמד טעם הדין הוא (לא גזה"כ אלא) מצד הבליעה) — כי

[נוסף לזה שגם גבי טומאה (שהוא גזה"כ, לא מצד בליעה) מצינו חילוק בין כלי חרס לכלי מתכות כו' (שמיני יא, לג ובפרש"י) — הרי' מזה גופא שרש"י כותב „ולמדך הכתוב כאן“ רק לגבי „אינו יוצא מידי דפיו לעולם“, ולא בנוגע כללות פירושו (שהטעם דישבר הוא מצד הבליעה) — מוכח, שהטעם דדין „ישבר“ לא נלמד מסיום הכתוב. וראה הערה 8.

אשר יגע בהם יקדש, וכפרש"י שם²²: קדשים קלים או חולין שיגעו בה ויבלעו ממנה. יקדש, להיות כמוהו כו' – נאָר דאָס איז אַן ענין שבסבדא²³, אַז די בליעת (טעם) הבשר פועלִט אויף דעם דבר שבו הוא בלוע (און דערפאַר איז נעשה „כמוה“).

עד"ז איז דער דין פון בליעה בכלי חרס ניט אַ גזירת הכתוב (מצד חומר החטאת) נאָר אַן ענין של סברא (וואָס איז שייך אויך ביי אַנדערע קדשים) – „לפי שהבליעה שנבלעת בו נעשה נותר“.

ד. עפ"ז איז אויך פאַרענטפערט פאַר-וואָס מען קען ניט אַפּלערנען פון „ישבר“ אַז „כלי חרס .. אינו יוצא מידי דפיו לעולם“ – כאָטש דער טעם פון „ישבר“ איז מצד דער בליעה שבו:

וויבאַלד דער דין פון „וכלי חרש .. ישבר“ קומט בהמשך צום דין „כל אשר יגע בבשרה יקדש“, דאַרף לפ"ז אויסקו-מען, אַז דער דין פון „ישבר“ איז ע"ד ווי דער דין פון „יקדש“: פונקט ווי דורך דער בליעה אין דעם „דבר אוכל“ ווערט דער אוכל „כמוה“, אַז דיני הבשר הבלוע טראָגן זיך אַריבער אויף דעם

כללות מציאות הבגד¹⁹, נאָר תורה זאָגט אַז וויבאַלד אין בגד געפינט זיך דם חטאת, דאַרף דער דם אַרויסגענומען ווערן פונעם בגד – „תכבס“ [ומהאי טעמא איז דער חיוב כיבוס ניט אויף כללות הבגד, נאָר (כפרש"י) בלויז „מקום הדם“].

און דעריבער, ווען עס קומט צום פסוק, „וכלי חרש אשר תבושל בו“ – אַ חסרון מצד בליעת הבשר בכלי (וואָס ווערט נבלע דורך בישול²⁰) – איז מסתבר צו זאָגן, אַז דער פאַל איז ניט אין גדר פון „אשר יזה מדמה“, נאָר אין זעלבן סוג ווי דער דין פון „כל אשר יגע (ויבלע) בבשרה“; ד.ה. פריער זאָגט די תורה דעם דין פון בליעת הבשר אין אַ „דבר אוכל“, און דערנאָך – דעם דין פון בליעת הבשר בכלי.

און מהאי טעמא לערנט רש"י אַז דער טעם פון „ישבר“ איז (ניט מצד חומר החטאת, נאָר) מצד דעם איסור נותר – ווייל דעמאָלט האָבן ביידע דינים („כל אשר יגע בבשרה“, „וכלי חרש אשר תבושל בו“) דעם זעלבן גדר:

פונקט ווי דער דין פון „כל אשר יגע בבשרה יקדש“ איז ניט אַ גזירת הכתוב מצד חומר החטאת – מען געפינט דעם זעלבן דין אויך פריער ביי מנחה²¹ „כל

22 ויש לומר שמתעם זה כפל רש"י פירושו גבי חטאת – להדגיש שאינו גזה"כ במנחה (וראה זבחים צח, א הצריכותא דמנחה וחטאת).

אלא שצ"ק השינויים בפרש"י: במנחה – (1) בהדה"ה „כל אשר יגע וגו'“ (2) קק"ל או חולין. (3) בדה"ה יקדש – „יאכלו כחומר המנחה“. משא"כ אצל חטאת – (1) בהדה"ה מעתיק, „כל אשר יגע בבשרה“ (2) „כל דבר אוכל“. (3) „תאכל כחומר שבה“. ואכ"מ.

23 שלכן גם בפשוטו של מקרא מסתבר שזהו דין בכל הקדשים (ראה ע"ד ההלכה – זבחים צו, ב ואילך).

19* (19) ע"ד ההלכה (זבחים צח, ב. רמב"ם הל' מעה"ק פ"ח ה"ט) הים צ"ל בלוע בבגד (ולא רק נוגע). אבל (נוסף לזה שלא נזכר בכתוב או בפרש"י לשון „בלע“ (ע"ד פרש"י לעיל „יגע ויבלע“), הרי) בליעת דם בבגד אינה שייכת לכללות הבגד, כבפנים.

20 ע"ד ההלכה – ראה לעיל שוה"ג להערה 8. אבל ע"ד הפשט בישול שייך לבליעה. ודיבר הכתוב בהווה. וראה בפנים ההערה שם.

21 פרשתנו ו, יא.

אויף דער כלי (אפילו נאָך דער פליטת
הבליעה, לכאורה)?

וואָלט מען דערפון געקענט מדייק
זיין, אַז דער טעם פון „ישבר“ ביי כלי
חרס איז (ניט אַ דין אויף דער כלי גופא,
נאָר) בלויז צוליב דער בליעה (וואָס קען
ניט נפלט ווערן פון אַ כלי חרס).

— באַוואָרנט עס רש"י דורך מפסיק
זיין צווישן די צוויי פירושים (וועגן דעם
דין פון כלי חרס און כלי נחושת) מיט
דעם פירוש פון וואָרט „ומורק“ — „לשון
תמרוקי הנשים כו״, וואָס מיינט (ווי
רש"י טייטשט אין מגילת אסתר²⁶)
„דברים המצחצחין“, און דערמיט וויל
רש"י אַרויסברענגען אַז דער דין פון
„ומורק“ איז בדוגמא צום דין כיבוס פון
דם חטאת.

והיינו: די צוויי דינים אין אונזער
פסוק (וכלי חרש גו' ואם בכלי נחושת
גו') זיינען מעין די צוויי דינים פון
פריערדיקן פסוק (כל אשר יגע גו' ואשר
יזה מדמה גו'):

(א) דער דין „וכלי חרש גו״, פון
וועלכן עס קען ניט נפלט ווערן די
בליעה — איז בדוגמא דעם דין פון „כל
אשר יגע גו״ — „דבר אוכל אשר יגע
ויבלע ממנה“, וואָס היות אַז פון דעם
דבר אוכל קען מען ניט מוציא זיין די
בליעה פון בשר הקודש, דערפאַר איז
דער דין — „יקדש, להיות כמוה“.

ומעין זה איז ביי כלי חרס, אַז עס
ווערט „כמוה“ (ווי די בליעת נותר)
ובמילא לייגט זיך אויף דער כלי אַ חיוב
פון „ישבר“.

(ב) דער דין פון „ואם בכלי נחושת גו״
וועלכער קען יע פון זיך פולט זיין די

„דבר אוכל“ — עד״ז איז ביי דער כלי
וואָס האָט בולע געווען מבשר החטאת,
אַז דער דין פון „ישבר“ איז (ניט נאָר
מצד דער בליעה שבו, נאָר) אויך מצד
דער כלי. וויבאַלד די כלי האָט אין זיך
בליעת נותר, לייגט זיך אויף דער כלי אַ
דין (שריפה²⁴) — שבירה (כאילו נאמר אַז
די כלי ווערט „נותר“)²⁵.

און דערפאַר קען מען פון דעם דין
„ישבר“ ניט וויסן אַז „כלי חרס . . אינו
יוצא מידי דפיו לעולם“ — ווייל אפילו
אויב עס וואָלט יע געקענט זיין פליטת
הבליעה (ע"י הגעלה כו״), איז נאָך אַלץ
דאָ דער חיוב „ישבר“ אויף דער כלי
צוליב דעם וואָס דער איסור בולע האָט
אויף אים גע'פועלט' ער זאָל זיין
„כמוה“, כנ"ל.

דוקא נאָכדעם ווי מ'ווייס דעם דין
„ומורק ושוטף“ ביי כלי נחושת — אַז ביי
כלי נחושת איז גענוג די פליטת הבליעה
דורך מריקה ושטיפה און ס'איז ניט קיין
חיוב צו מאבד זיין די כלי (אין דער צייט
ווען ביי כלי חרס איז ניט אַזוי דער דין)
— לערנט מען דערפון אַפ, אַז ביי כלי
חרס איז ניט שייך „לפלוט את בליעתו“,
„למדך הכתוב כאן שאינו יוצא מידי
דפיו לעולם“.

ה. עס בלייבט אָבער ניט מוסבר: ווי-
באַלד אַז אויך די כלי נחושת האָט אין
זיך געהאַט בליעת איסור נותר — האָט
זיך געדאַרפט לייגן אַ חיוב פון „ישבר“

24) ראה לעיל הערה 10 (ש"לכמה דיעות) זהו
טעם הדין ד'ישבר“.

25) עפ"ז מתורצת בפשטות קושיית הש"ס
(ובחים זו, רע"א), „אמאי ישברו נהדרניהו
לכבשונות“ — כי ע"י כבשונות, נעשים ככלים
חדשים“ (ר"ת בתוד"ה אלא שם), היפך הציווי
ד'שריפת“ (ביטול) הכלי. ולכן צ"ל „ישבר“ דוקא.

26) נסמן בהערה 14.

מצד דעם איסור נותר אין דער בליעה (ווי ביי „כלי חרש אשר תבושל בו“), נאָר צוליב דעם גדר פון בשר חטאת שבה, כדלקמן (סעיף ז'ח).

[דערמיט וועט מען פאַרשטיין דעם טעם השינוי, וואָס ביי גיעולי נכרים איז דער לשון הפסוק²⁸ „כל דבר אשר יבוא באש תעבירו באש“ (ווי רש"י טייטשט דאָרטן: כדרך תשמישו הגעלתו, מה שתשמישו ע"י חמין יגעילנו בחמין כו'), משא"כ דאָ שטייט „ומורק ושוטף במים“:

ביי הגעלה פון אַ דבר איסור איז דער עיקר מכוון צו מבטל זיין די בליעת האיסור, וואָס אויף דעם איז גענוג „יגעילנו בחמין“: משא"כ דער דין פון „ומורק ושוטף“ ביי חטאת איז בדומה צום דין מיוחד (ביי דם חטאת) פון כיבוס הבגד, און דעריבער איז ניט גענוג הגעלה לחוד (וועלכע איז מבטל די בליעה), נאָר דער „יפלוט את בליעתו“ דאָרף זיין אין אַן אופן פון „ומורק ושוטף במים“²⁹, מצחצח זיין און אויסשווינקען די כלי³⁰ (כדוגמא צו כיבוס).

ז. וועט מען דאָס פאַרשטיין בהקדם די שאלות הנ"ל (סוף סעיף א) – ווי

(28) מטות לא, כג.

(29) וגם ע"ד ההלכה הדין דמריקה (ולכל הדיעות) שטיפה הוא הוספה על דין הגעלה (ראה זבחים צו, ב ואילך וברש"י ותוס' שם, ועוד).

(30) עפ"ז יומתק הטעם שמביא רש"י הרא"י מפסוק „תמרוקי הנשים“, ולא הביא הפסוק שלפ"ז (שם, ג) „תמרוקיהו“. [וראה שם, ט. ובכתוב זה עצמו „מרוקיהו“. וראה ירמ"ו מו, ד ובפרש"י] – כי בזה מודגש שהכוונה לא רק לבטל פסולת כו', כ"א כמו „תמרוקי הנשים“ שהם לעדן את הבשר (כפרש"י) אסתר שם, ג. – עוד טעם נת' בשיחת ש"פ שמיני תשל"ו.

בליעה, איז מעין דעם דין פון „ואשר יזה מדמה על הבגד“, וואָס וויבאָלד מען קען אַרויסנעמען דעם דם פון דעם בגד, איז דער דין (ניט „יקדש, להיות כמוה“, נאָר) „תכבס“ –

איז מעין זה בענינו וויבאָלד די בליעה קען נפלט ווערן פון דער כלי נחושת, לייגט זיך ניט קיין חיוב שריפת (–שבירת) נותר אויפן כלי, נאָר בלויז אויף דער בליעה²⁷.

ו. עפ"ז – אַז „ומורק ושוטף“ איז בדוגמא צום דין „תכבס“ (ביי דם חטאת) – יש לומר יתירה מזו, אַז דערמיט וואָס רש"י איז מפסיק צווישן די צוויי פירושים מיטן טייטש פון „ומורק“, דייטעט ער אַן, אַז דער דין פון „ומורק ושוטף“ איז ניט בדומה צום דין פון „ישבר“

[אַז מ'זאָל זאָגן אַז ביידע טוען אויף דעם זעלבן ענין – שריפת נותר, נאָר ביי כלי חרס (וואָס „אינו יוצא מידי דפיו לעולם“) איז עס דורך „ישבר“, און ביי כלי נחושת – דורך „ומורק ושוטף“].

נאָר עס איז אַן אַנדער גדר:

פונקט ווי דער דין פון „תכבס“ ביי דם חטאת איז ניט פאַרבונדן מיט אַן איסור אָדער פסול אין דעם דם, נאָר ביי דם חטאת האָט תורה מחדש געווען אַז אין פאַל פון „יזה מדמה על הבגד“ איז דאָ אַ חיוב פון „תכבס“ – עד"ז ביי „ואם בכלי נחושת בושלה“, איז דער חיוב פון „ומורק ושוטף, לפלוט את בליעתו“ ניט

(27) עפ"ז מובן למה הפסיק הכתוב בין הדין „וכל אשר יגע גו“ וכלי חרש גו“ בכתבת הדין דדם חטאת (דלכאורה הו"ל להסמיכם, מכיון שיש להם תוכן שווה, כנ"ל סעיף ג) – כי שני הדינים שבשני הפסוקים הם בהתאם זה לזה.

[און דאָ זעט מען ווי רש"י בדיוק לשונו באַוואַרנט אַן אַריכות/דיקע שקו"ט אין מפרשים: דער רא"ם פרעגט אויף רש"י³³: פאַרוואָס דאַרף מען צע-ברעכן דעם כלי חרס צוליב דעם וואָס די „בליעה שנבלעת בו נעשה נותר" – לויט דער שיטה אַז „לינת לילה פוגמת" (וואָס אַזוי איז דעת רש"י³⁴) – קומט אויס, אַז באותו זמן (בבוקר) וואָס אויפן בשר דאַרף חל זיין דער איסור נותר, איז עס שוין דאַן (אַ דבר המותר זייענדיק) אַ „נותן טעם לפגם"?

ע"פ הנ"ל אָבער איז קושיא מעיקרא ליתא, ווייל לויט רש"י (בפירושו עה"ת, וואו ער איז מפרש פשוטו של מקרא) איז אויף דער בליעה חל גלייך דער איסור נותר צוזאַמען מיטן חיוב שריפה].

ח. עפ"ז וועט מען פאַרשטיין דעם חילוק צווישן כלי חרס און כלי נחשת:

אַט דער גדר אַז דורך דער בליעה עצמה שאַפט זיך דער איסור נותר – יש לומר³⁵, איז בלויז ביי כלי חרס וואָס „אינו יוצא מידי דפיו לעולם" און ס'איז שוין אוממעגלעך אַז די בליעה זאָל קומען לידי אכילה אין וועלכן-עס איז אופן – און דערפאַר ווערט עס נותר. און דאָס איז דער תוכן פון דעם חיוב שבירה, אַ דין פון שריפת נותר²⁴, וכפרש"י „לפי שהבליעה שנבלעת בו נעשה נותר".

פאסט דער שם „נותר" אויף „בליעה", און פאַרוואָס גיט ניט אַן תורה דעם זמן „שריפתו" („ישבר")?

באַוואַרנט עס רש"י בדיוק לשונו: „לפי שהבליעה שנבלעת בו נעשה נותר", וואָס רש"י מיינט דאָ – אַז מיט דער בליעה גופא ווערט עס (באַלד) נותר.

די הסברה אין דעם: דער גדר פון „נותר" ע"ד הפשט איז ניט אַז אכילה לאחר זמנה ווערט נתהפך אין אַן איסור נותר, נאָר דער בשר ווערט נותר צוליב דער אי אפשריות אויף אכילה. ד.ה. ביי בשר קדשים האָט די תורה מתנה געווען צוויי חיובים: עיקר החיוב איז לכל לראש – מצות אכילתו (כל זמן מען מעג עס עסן); אויב מ'קען עס אָבער ניט עסן – טאָר מען עס ניט לאָזן סתם ליגן, נאָר מען דאַרף עס גלייך פאַרברענען³¹.

און דאָס איז אויך די הסברה בנוגע לבליעה: דערמיט גופא וואָס דער (טעם ה)בשר ווערט נבלע אין אַ כלי און ווערט אויס „אוכל" – ווערט עס גלייך נותר און מען דאַרף עס פאַרברענען. און דערפאַר איז דער דין, אַז „כלי חרש אשר תבושל בו ישבר": עס לייגט זיך גלייך אויף דעם דער חיוב פון שריפת נותר³² (וואָס ביי בליעה בכלי חרס איז עס דורך „ישבר"²⁴).

33 וכבר האריכו במפרשי רש"י. ובצידה לדרך ציין לתוס', רא"ש ור"ן ע"ז עו, א. ואכ"מ.
34 ע"ז שם – ראה תוס' שם. ועוד.
35 אבל אינו מוכרח, כי י"ל שעצם מציאות דבליעה (קודם פליטה) אינו בגדר „מאכל" שיחול ע"ז חיוב (ומצות) אכילה, ובדרך ממילא חל ע"ז חיוב שריפה. ולכן מקום לקט"ד גבי כלי חרס שהדין דישבר הוא מצד דין נותר אף אם הי' אפשר לפלוט את בליעתו, כנ"ל סעיף ד.

31 ועפ"ז חידוש ונפק"מ להלכה – שע"ד הפשט בשר שנפסל מאכילה באיזה אופן שהוא נעשה תיכף נותר וחייבים לשורפו. ואולי י"ל שהלכות התורה הן ע"פ הרוב. ע"ד במו"נ ח"ג פל"ד.

32 ועפ"ז – אסור (ע"ד הפשט) לבשל עוד צאת כלי חרס זה, גם לפני סוף זמן אכילתו (משא"כ ע"ד ההלכה – ראה תו"כ פרשתנו כאן (וברמב"ם הל' מעה"ק שם), „ושונה ומשליש").

בנוגע דעם דין פון „וכלי חרש גוי ישבר גוי בכלי נחושת גוי ומורק ושוטף גוי“ איז פאַראַן אַ פּלוגתא צווישן דעם רמב"ם און ראב"ד: לויט שיטת הרמב"ם³⁸ איז דער דין פון „וכלי חרש גוי ישבר“ אַ גזירת הכתוב דוקא ביי חטאת, משא"כ „מריקה ושיטיפה“ איז אַ דין ביי אַלע קדשים; דער ראב"ד³⁸ האַלט אָבער, אַז ביידע דינים (כלי חרש ישבר און מריקה ושיטיפה בכלי נחושת) זיינען בכלל הקדשים.

ווי איז שיטת רש"י? ביי „ישבר“ זאָגט רש"י „והוא הדין לכל הקדשים“, משא"כ ביי „מורק ושוטף במים“ זאָגט דאָס ניט רש"י. בפשטות לערנט מען, אַז ביידע דינים קומען בהמשך אחד, ובמילא דאַרף עס רש"י ניט זאָגן נאָכאַמאָל ביי כלי נחושת.

ע"פ הנ"ל אָבער – איז עס בדוקא (און שיטת רש"י – בלימוד ע"ד הפשט – איז אַ דיעה שלישית³⁹): דער דין פון „ישבר“ וואָס איז מצד שריפת נותר איז טאַקע ביי אַלע קדשים; משא"כ דער דין פון „מורק ושוטף“ איז לויט רש"י (בפשטות של מקרא) בדוגמא צום דין „תכבס“ וואָס איז אַ חומר מיוחד ביי חטאת⁴⁰ (און ניט מצד דעם דין נותר).

(משיחת ש"פ צו תשל"ו)

משא"כ ביי כלי נחושת וואו די בליעה קען יע נפלט ווערן, פועל'ט ניט די בליעה דעם דין נותר, וויבאַלד ס'איז נאָך ניט נשלל געוואָרן די אפשריות פון אכילה – מ'קען מאַכן נאָך אַ מאכל אין דער כלי און די בליעה וואָס ווערט כולה נפלט אין דעם מאכל קען געגעסן ווערן ביחד עם המאכל³⁶:

און דאָס וואָס כלי נחושת דאַרף האָבן מריקה ושיטיפה איז (ניט בכדי לפלוט בליעת איסור (נותר³⁷), נאָר) בכדי צו אויסרייניקן די כלי פון דעם (טעם) בשר החטאת (מעין פון כיבוס הבגד פון דם חטאת).

און דאָס איז דער המשך אין פרש"י: פריער איז ער מפרש ווי ביי כלי נחושת איז דער חיוב פון „מורק“ – „מל' תמרוקי הנשים כו'“ – בדוגמא צום דין פון „תכבס“, און דאָס איז דער תוכן פון „לפלוט את בליעתו“ – אַן ענין פון „כיבוס“ (ניט „שריפת נותר“): און כדי צו מבאר זיין דעם חילוק, וואָס ביי כלי נחושת איז ניטאָ קיין דין נותר מצד הבליעה ווי ביי כלי חרס – איז רש"י ממשך „אבל כלי חרס למדך הכתוב כאן שאינו יוצא מידי דפי לעולם“, וואָס דערפאַר שאַפט די בליעה בכלי חרס נותר.

ט. דערפון קען מען אַרויסנעמען „ענינים מופלאים“ ע"ד ההלכה, ובהקדים:

(36) ראה זבחים (צו, א) דלדעת ר"ט „כל יום יום נעשה גיעול לחבירו“. ולהעיר מרע"ב על פרש"י כאן.

(37) וגם את"ל שאם ישראל בלוע עד אחר זמן אכילתו ייעשה נותר – הרי דינו ככל כלי שבלע איסור שמגעילו ודי.

(38) הל' מעשה הקרבנות פ"ח הי"א-י"ד.
(39) ולהעיר מדעת ר"ש (משנה זבחים צה, ב. וש"נ) שקדשים קלים אינם טעונים מריקה ושיטיפה, ובתוס' רעק"א למשניות שם, דגם ר"ש מודה שהדין דשבירת כלי חרס הוא בכלל הקדשים. ע"ש.

(40) ולהעיר שגם ע"ד ההלכה צריכים לימוד מיוחד שהדין דמריקה ושיטיפה הוא בכלל הקדשים (זבחים צו, ב. תו"כ פרשתנו ו, כב). וראה הערה הקודמת.

